

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Силви Василев Чернев – преподавател по граждански процес в Бургаски свободен университет

ОТНОСНО: Материалите, представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност «доцент» в Бургаски свободен университет по професионално направление: 3.6. Право, научна специалност «наказателнопроцесуално право».

Конкурсът за „доцент”, обявен в Държавен вестник, бр. 30 от 03.04.2018 г.

УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА НАУЧНОТО ЖУРИ,

Представям следното становище по кандидатурата на гл. ас. д-р Мила Иванова Иванова за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност «доцент» по професионално направление 3.6. Право, научна специалност «Наказателнопроцесуално право», обявен в ДВ бр. 30/03.04.2018 г.

1. Информация за конкурса

Конкурсът е обявен за нуждите на Центъра по юридически науки на БСУ, съгласно Решение на АС №3/ 09.03.2018 г.

Включен съм в състава на научното жури по конкурса съгласно Заповед № ЛС - 162/01.06.2018 г. на Ректора на БСУ.

2. Кратка информация за участниците в конкурса

За участие в обявения конкурс като единствен кандидат участва гл. ас. д-р Мила Иванова Иванова – преподавател по наказателнопроцесуално право и международно

сътрудничество по наказателни дела в Центъра по юридически науки към Бургаски свободен университет.

3. Изпълнение на изискванията за заемане на академичната длъжност

3.1. Представеният от гл. ас. д-р Мила Иванова Иванова комплект материали е в съответствие с изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България, Правилника за прилагането на Закона за развитието на академичния състав в Република България и Правилника за развитието на академичния състав на БСУ.

3.2. Кандидатката е д-р по право от 2013 г. (повече от 4 години към момента на провеждане на настоящия конкурс); работи в БСУ като редовен асистент по наказателнопроцесуално право от 1999 до настоящия момент. Същевременно е преподавала (и преподава по някои от дисциплините и до сега), а именно: по финансово право, публична администрация, международно сътрудничество по наказателни дела, митническо разследване и анализ на риска, учебна практика по наказателен процес.

Представила е публикуван монографичен труд „Отговорност на държавата за вреди, причинени на граждани в наказателния процес, и механизмите за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления“, изд. Флат, Бургас, 2018 г.; 5 статии и 3 доклада, публикувани след защита на докторската ѝ дисертация, от които четири са на английски език.

В същия период е публикувала и монография, основана на дисертационния ѝ труд.

Общият списък на трудовете на кандидатката е внушителен: монография; 10 стаии и 7 доклада.

По отношение на качествените изисквания отговорът ще бъде даден след анализ на представените за оценка научни публикации.

3.3. Наред с дългогодишната преподавателска дейност кандидатката е работила като адвокат (от 2009 – досега), правен съветник (2008 – досега) и др.

3.4. Оценка на учебно-преподавателската дейност на кандидата

Както беше посочено, кандидатката има дългогодишен стаж като университетски преподавател. Проведените от нея часове университетска преподавателска работа многократно надвишават изискванията на приложимите нормативни актове.

Работила е като ръководител на Правна клиника, активно се включва в подготовка и ръководство на множество студенти за участие в състезания по Студентско научно творчество; ръководство на дипломанти и др.

Кандидатката има участие в многобройни научни форуми.

Намирам, че професионалният (в т. ч. преподавателският) ѝ опит е напълно достатъчен за заемане на конкурсната академична длъжност.

4. Кратка характеристика на представените научни трудове/публикации

4.1. В документите за конкурса кандидатката е представила списък с публикации от периода след защитата на докторската ѝ дисертация през 2013 г. – общо 8 на брой.

Сред заглавията фигурират посочените монографичен труд, представен за хабилитиране, 5 броя статии и 3 доклада.

4.2. С оглед формата на настоящото становище и особеностите на конкурса ще се съсредоточа преди всичко върху характеристиката на представения монографичен труд и само на някои от останалите трудове.

4.2.1. Представеният монографичен труд е озаглавен „Отговорност на държавата за вреди, причинени на граждани в наказателния процес, и механизмите за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления“, изд. Флат, Бургас, 2018 г.

Трудът е в общ обем от 214 страници и се състои от Увод, три глави и Заключение. Освен внушителният списък с използвана литература на кирилица (180 заглавия на български и рускиезик) на латиница (5 – френски и немскиезик) към работата е приложен и списък на използвани съкращения.

4.3. Кратко описание на изложението

4.3.1. Уводът е съвсем кратък и в него се разглежда възникването и развитието на правната уредба по проблемите на отговорността на държавата и общините за вреди и подпомагането на пострадали от престъпления и се прави общ преглед на изложението.

4.3.2. Глава първа се състои от 3 раздела и е озаглавена «Основанията за присъждане на обезщетения по Закона за отговорността на държавата и общините за вреди («ЗОДОВ») и основанията за подпомагане и финансова компенсация по Закона за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления (ЗПФКПП).

Последователно са разгледани общите положения, отнасящи се до тези основания. Разгледани са елементите на фактическия състав, който поражда отговорността на

държавата и общините. Специално е подчертано, че за възникване на такава отговорност не е необходимо наличието на вина (стр. 15).

Отговорността на държавата и общините е характеризирана като гражданско-правна отговорност, като е направено сравнение с общата отговорност по гражданското законодателство. Отделено е внимание на понятието «справедливост» като критерий за определяне на размера на съответните обезщетения.

По-нататък в Първа глава са разгледани активните субекти на тази форма на отговорност (обвиненият и пострадалият от престъплението), а така също и легитимацията на наследниците на посочените два типа лица – л. 22-27). Разглежда се и въпросът за началото на течение на давностния срок за реализиране на такава отговорност (стр. 30-31).

Вторият раздел е посветен на детайлен анализ на отделни хипотези, порождащи отговорност на държавата и общините (л. 36-84).

Последният раздел на тази глава е посветен на детайлен анализ на основанията за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления по съответния закон (л. 84 – 93).

4.3.3. Глава втора е посветена на процедурите, в рамките на които се присъждат обезщетения за вреди, и в които се осъществява подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления.

Последователно са анализирани процедурите за присъждане на обезщетения за вреди, предвидени в Закона за съдебната власт и Административнопроцесуалния кодекс, а така също и по Закона за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления. Специално внимание е отделено на процедурата за оказване на безплатната психологическа помощ на пострадалите от престъпления.

Главата завършва с редица предложения *de legeferenda*.

4.3.4. Глава трета е посветена на анализ на международноправни актове и в частност на европейски законодателни актове за обезщетяване от страна на държавата на вреди, причинени на граждани и на практиката по такива актове.

Наред с отчитане значението на Всеобщата декларация за правата на човека и Международния пакт за граждански и политически права специално внимание е отделено на аспектите на Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, които имат пряка връзка с обезщетяването на граждани за причинените им вреди от дейността на правозащитните органи и администрацията.

По нататък е отделено внимание и на Хартата на основните права на Европейския съюз и на Европейската конвенция за компенсация на пострадали от насилствени престъпления и др.

Разгледани са основни моменти¹ от практиката на Съда на ЕС по отношение на отговорността на държавата (л. 155 и сл.).

Главата завършва с кратък преглед на съответното законодателство на някои европейски държави (стр. 183 и сл.).

4.3.5. В Заключението накратко са представени изводите от извършения анализ и са посочени някои от предложенията *de lege ferenda*.

5. Положителни характеристики на работата

5.1. На първо място следва да се посочи, че избраната тема е актуална и има значителна теоретична и практическа полезност.

5.2. Разглежданият труд има формат на монографно изследване, независимо от обстоятелството, че предмет на изследване са два отделни института: отговорността на държавата за вреди причинени на граждани в наказателния процес от една страна и механизмите за подпомагане и финасова компенсация на пострадали от престъпления. Общото между двата посочени момента е преобладаващо компенсаторния им характер, независимо от различията в механизма, по който се е стигнало до увреждане.

5.3. Силно впечатление прави използваният внушителен научен апарат: 185 заглавия. Езикът е точен и ясен.

5.4. Авторката е цитирала и е направила опит за обсъждане и осмисляне на значителна по обем съдебна практика, както такава на българските правораздавателни органи, така и на СЕС.

6. Приносни моменти:

6.1. Докато предложението да се избегне двойственият режим, който съществува в момента, а именно исковете по чл. 1, ал. 2 ЗОДОВ се разглеждат по реда на АПК, а тези по чл. 2, ал. 1 и 2 от същия закон – по реда на ГПК по принцип е приемливо, направеният извод, че това следва да стане по реда на АПК подлежи на по-нататъшно обосноваване.

6.2. Приносно и приемливо е предложението за въвеждането на медиация при разглеждане на спорове по ЗОДОВ и по ЗСВ.

¹ Цитирани са и описани редица конкретни решения на СЕС.

6.3. Приносен характер има предложението да се разшири приложното поле на ЗОДОВ. Предложенията за повечето от разгледаните от авторката хипотези са приемливи и би следвало да бъдат внимателно обмислени при бъдещи изменения на ЗОДОВ.

6.4. Независимо от високата степен на трудност, която това би представлявало, интересен обект за обмисляне представлява лансираната от авторката теза за въвеждане на законови критерии за преценката на това дали дадено дело е приключило в разумен срок или не.

6.5. По подобен начин изглежда почти невъзможно за осъществяване изложеното становище да се предвиди отговорност на държавата за вреди, причинени при упражняване на законодателната дейност. Независимо от песимистичните очаквания подобно нещо да се случи, не може да има съмнение, че лошото качество на законодателната дейност, което наблюдаваме, и което по никакъв начин не се подобрява във времето, неминуемо причинява вреди.

6.6. Напълно приемливо е и има приносен характер предложението на авторката да се систематизират и кодифицират в един закон хипотезите, когато държавата обективно отговаря за вреди и дължи обезщетение на пострадалите лица.

6.7. Приемливи и заслужават внимание и други предложения de legeferenda, направени от авторката.

7. Констатирани слабости на труда

Работата има до някаква степен описателен характер, както по отношение на изследване на уредбата по отделните нормативни актове, така и при възпроизвеждане и анализиране на цитираната българска и европейска съдебна практика. Тази характеристика до известна степен се дължи и на обстоятелството, че предмет на изследването на практика са две, а не едно правно явление, което създава композиционни трудности за авторката.

Би могло да се препоръча изводите от правния анализ и препоръките de legeferenda да се систематизират в Заключение.

Констатираните характеристики на труда не намаляват крайната положителна оценка.

8. От представените за оценка статии, публикувани след защитата на докторската дисертация (5 на брой), четири са на английски език. Повечето от тях са посветени на материя извън предмета на хабилитационния труд и представляват сериозни изследвания.

9. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Представените за конкурса научни трудове на Мила Иванова Иванова напълно отговарят на изискванията на закона и другите приложими нормативни актове. Монографичният труд е посветен на значими от теоретична и практическа гледна точка проблеми; широко е използван сравнително-правен метод; разгледана е богатата национална и европейска съдебна практика, а научният апарат е силно впечатляващ.

Представените за оценка трудове имат практическа полезност.

Кандидатката демонстрира широки познания в широк спектър от области на правото и възможности за анализ.

Забележителна по обем и качество е и преподавателската й дейност.

Предвид гореизложеното, ПРЕДЛАГАМ на УВАЖАЕМОТО Научно жури да предложи на компетентния орган да вземе решение за заемането от гл. ас. д-р Мила Иванова Иванована академичната длъжност «доцент» в Бургаски свободен университет в професионално направление: 3.6. Право, научна специалност «Наказателнопроцесуално право».

25.07.2018 г.

проф. д-р Силви Василев Чернев